

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 augusztus Kerekasztal

P. Szűcs Julianna megnyitója – Múltunk a jövőnk: Roosevelt és Moszkva kiiktatva

Kedves barátaink!

Mindenkit üdvözlök konferenciánkon. P. Szűcs Julianna vagyok, s feladatom többek közt, hogy négyes szerepben üdvözöljem Önöket. Mint a társadalmi és kulturális jelenségeket szemlélő Mozgó Világ című folyóirat főszerkesztője, mint a közéleti indíttatású Fapados Szalon Alapítvány elnöke, mint a Demokratikus Koalíció párt elnökségének tagja, valamint e keretben működő Szociáldemokrata Értékműhely munkatársa jegyzem ezt az összejevetelt. Számomra ez a négy szerep összeegyeztethető, sőt egymást erősítő minőség. Hiszem, hogy a politikai szerepvállalás, a civil mozgalomban való részvétel és a tiszta szellemi munka még akkor is jól megfér egymással, ha e pillanatban a magyar társadalom peremfeltételei e funkcióhalmozásnak általában nem kedveznek.

Múltunk a jövőnk? E kérdőjellel főszerelt mondat jegyében hívtunk meg előadókat, köztük történészt, filozófust, szociológust, pszichológust, sőt olyan politikust is, akinél az értelmiségi gondolkodás és a hatalmi terepen folytatott gyakorlati küzdelem egymást kiegészítő tevékenység.

Tervünk az volt, hogy ne süppedjünk a napi aktualitások mocsarába. A média ugyanis tele van, túlságosan is tele a Horthy-rehabilitáció kultikus mozzanataival. A közösségi portálok majd fölrobbannak e rehabilitációt követő külföldi visszajelzések mérges gázaitól. A parlamenti interpellációk és viszonzválaszaik pontosan jelzik a kultuszt gerjesztő kormányzati szándékot, valamint a szándékkal szembehelyezkedő demokratikus ellenzéki magatartást. A híryanag szorgalmasan közvetíti a kultusz csatolt file-jait a Kossuth tér rekonstrukciójának abszurd víziójától az egész ország topográfiájára kiterjedő át- és visszanevezések sorozataitól, az irredenta gyűlésektől a rasszista túlkapásokig, a tragikomédiába fulladó Nyirő-újrateremtési kísérlettől a provokációgyanús Prohászka-szobor fölállításának szándékáig.

A mai magyar szimbolikus mező virít e lápvirágoktól. Színük többnyire trikolor, nemritkán piros-fehér csíkos, de ebben a szezonban a látvány régi-új árnyalattal és régi-új motívummal is gazdagodott. A szírmok között megjelent a barna, s tőle elválaszthatatlanul megjelent egy szörnyű stigma is: egy irtásra biztató jel, a sárga csillag. E pillanatban Magyarország országimázsa a lehető legszerencsétlenebb. E pillanatban a hivatalosság úgy szelektálja, fosztogatja és helyezi új kontextusba a történelmi múlt számára hasznosítható relikviáit, hogy azok inkompatibilissá, vállalhatatlanná, botránnyá váljanak az euroatlanti térség mai politikájában, kultúrájában, közgondolkodásában.

Az elmúlt évszázad egyik legnagyobb hatású történelmi iskolájának, az Annales főalakjának, a náci világot saját sorsával megélő s abba mártírként belehaló Marc Blocht érdemes idézni a

fenti események kapcsán. „Minden veszedelem közül, amely kutatásainkat fenyegeti, talán a legsúlyosabb az, ha egy dokumentumot vagy dokumentumtöredéket más korszakba helyezünk, mint amelyekre valóban vonatkozik.” E közelítésben természetesen az újrahasznosított revíziós gondolat nem azonos a történelmi revíziós gondolattal. A fölmelegített kormányzó-kultusz sok vonásban eltér a tényekkel alátámasztott valódi portrétól. A tananyagba frissen beiktatott, majdnem háborús bűnösnek minősülő írók nem egészen fedik azt a teljesítményt, amelyet munkásságuk egy bizonyos korszakban létrehoztak. (Csak zárójelben jegyzem meg: a holokausztban érintett családok könyvespolcain sűrűn előfordult a halinakötésbe csomagolt Nyirő-sorozat. Uz Bence és a szerző által fogalmazott Goebbels-dicsőhimnusz az akkori nyilvánosságban még nem ért össze. „Hála” a politikai eszközkészletnek, most már összeér.)

Oly korban élünk tehát, amikor minden föltámasztás jelképpé válik. Jelképpé, amely önmagában is mondanivalót hordoz. Nem feltétlenül a tegnapról – noha természetesen arról is beszél –, de elsősorban arról a máról szól, amelyről a hatalom csinálói másként gondolkodnak, mint geopolitikai környezetünk és azok a szövetségi rendszerek – lásd Európai Unió, NATO –, amelyeknek mi magunk is tagjai vagyunk.

A reciklikált múlt iránti hajlam a magyar rendszerváltás óta állandó motívumként, az eltökélt jobboldal számára mindvégig megvolt. Ebből a szándékból fakadt például az esztergomi várhegy tetejére telepített és Stúrovóval farkasszemet néző Szent István-szobor megalkotása. Ebből a szándékból fakadt a numerus clausus bevezető miniszterelnöknek, Teleki Pálnak a szoboravatása egy magántelken. Ebből a szándékból fakadt a világháború közös áldozatait bitorolva szimbolizáló turulemlékmű föllállítása és el nem távolítása egy budai kerületben. Továbbá megannyi „népi”, „magánérs”, „önkormányzati” monumentumállítás, amelyhez a mai hivatalos jobboldali kormánynak zokszava sincs. Kétségtelen: a fent említett esetek hosszú hús év folyamán szórványjelenségeknek számítottak. 2010 után azonban az események – ahogy a köznyelv fogalmazza – új növekedési pályára léptek.

A revíziós gondolat támadt volna föl? A múltunk lett a jövőnk? Úgy vélem, kevesebb is, de több is húzódik az immár folyammá szélesedő érrendszerben.

Két budapesti tér át-, illetve visszaminősítésétől számítom az új folyam eredetét. Egyetlen év alatt tűnt el a Moszkváról, illetve a Rooseveltről elnevezett földrajzi név. A magyarázat számomra és sokunk számára nem kétséges. A második világháborúra emlékeztető, a győzteseket megjelölő szövetséges hatalmak két végpontjától akart ily módon szabadulni a mostani hatalmat képviselő főváros. S e ténykedéssel együtt attól a nyomasztónak vélt örökségtől is, amely a világháborúban vállalt magyar szerepre emlékeztetett. Az utolsó csatlós helyett az igaztalanul megalázott hős szerepére pályázik.

Napjaink szimbolikus tünetcsoportja: a Kossuth tértől Horthyig, Nyirőtől Prohászkaig egyetlen magatartásra vezethető vissza, nevezetesen arra, hogy a második világháború után létrejött világrend ránk nem érvényes többé. A vétkek különben is relatívak, tömeggyilkosságok mindkét oldalon voltak, a pénzüket mindenki megéri. Ha pedig a második világháború következményeinek e revíziója életbe lép, akkor megváltozik a bűnös és áldozat szereposztása.

A bűn éppen annyira nem lehet kollektív, mint ahogy az áldozat sem kollektív. Csupán a tömegbe kényszerített egyén sorsa – vagy sorstalansága – lehet kollektív. Az a közös tudat lehet kollektív, amelyben egy társadalom igényt formál a múlttal való szembenézésre, vagy újra és újra beleesik ugyanabba a hibába. A magyar esetenél maradván a Himnusz sorának félreértelmezésébe. „Meggúnyhódta már e nép a múltat s jövőjét” ugyanis csak akkor lehetséges, ha a nép előbb tisztába kerül a tényállással, emlékezetét fölfrissíti, és ép erkölcsi érzékről tanúbizonyságot téve törvényeit majd ezek szerint igazítja.

E reményben szerveztük ezt a konferenciát.

Tetszik

Egy embernek tetszik. Legyél Te az első ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **P. Szűcs Julianna: – 100 nap – a becsapott Magyarország** 100 nap – a becsapott Magyarország Konferencia a Fapados Szalonban,...
2. **P. Szűcs Julianna: Mit tehet egy lap?** P. Szűcs Julianna Mit tehet egy lap? (többek közt Pikó...
3. **P. Szűcs Julianna: Gloria victis** Vae victis! Jaj a legyőzötteknek – mondta Livius szerint (Ab...
4. **P. Szűcs Julianna: Túl a normál kritikán (Révész Sándorról)** Van Rippl-Rónai képei között egy beszédes című tájkép. Így szól:...
5. **P. Szűcs Julianna: Látnak a pipától (Magritte A bis Z. Wien, Albertina, 2011. november 9-től 2012. február 26-ig.)** Tömegpszichológiai rejtély: Magritte-ra bárhol, bármikor, bármennyien kíváncsiak. Felsorolok fél tucat...

Cimkék: **P. Szűcs Julianna**